

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

16 Δεκεμβρίου 2002

ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ

TARGET2 – ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΔΟΜΗ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στις 24 Οκτωβρίου 2002 αποφασίστηκε από το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ η μακροπρόθεσμη στρατηγική για το TARGET. Αναγνωρίστηκε ότι, παρότι το TARGET έχει εκπληρώσει επιτυχώς τους κύριους σκοπούς του, ο ανομοιόμορφος τεχνικός σχεδιασμός του, ο οποίος αντανάκλα την κατάσταση που επικρατούσε στα μέσα της δεκαετίας του 1990, με την πάροδο του χρόνου θα δημιουργούσε πολλά προβλήματα στους χρήστες του οι οποίοι ολοένα και περισσότερο απαιτούν την παροχή πιο εναρμονισμένων υπηρεσιών. Επίσης, η αποδοτικότητα του συστήματος ως προς το κόστος θεωρήθηκε προβληματική, ενώ εκφράστηκαν και αμφιβολίες για το κατά πόσον το σημερινό σύστημα TARGET θα μπορούσε να αντεπεξέλθει στις μελλοντικές προκλήσεις, ιδίως σε σχέση με τη διεύρυνση της ΕΕ. Το TARGET2 θα πρέπει να ξεπεράσει αυτές τις αδυναμίες.

Στο παρόν κείμενο περιγράφονται οι αρχές και η δομή του TARGET2. Στην πρώτη ενότητα σκιαγραφούνται τα γενικά χαρακτηριστικά και η δομή του, στη δεύτερη τίθενται τα ζητήματα που σχετίζονται με την περίμετρο, το αντικείμενο εργασιών, τις υπηρεσίες και τις διασυνδέσεις του συστήματος, στην τρίτη ενότητα εξετάζονται ζητήματα διοίκησης, χρηματοδότησης και τιμολόγησης, και στην τέταρτη περιγράφονται οι περαιτέρω ενέργειες που είναι απαραίτητες για την εγκαθίδρυση του TARGET2.

1. ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΔΟΜΗ ΤΟΥ TARGET2

Το TARGET2 θα είναι ένα σύστημα που θα αποτελείται από πολλές πλατφόρμες και θα βασίζεται στις εξής αρχές: (α) σε ένα ευρέως καθορισμένο και εναρμονισμένο σύνολο βασικών υπηρεσιών που θα προσφέρεται από όλες τις πλατφόρμες, (β) σε μια ενιαία διάρθρωση τιμών η οποία θα εφαρμόζεται για το σύνολο των βασικών υπηρεσιών από την αρχή της λειτουργίας του TARGET2, και (γ) στην αποτελεσματικότητα ως προς το κόστος, η οποία συνεπάγεται αφενός ότι η ενιαία διάρθρωση τιμών θα βασίζεται στο αποδοτικότερο Σύστημα Διακανονισμού σε Συνεχή Χρόνο (ΣΔΣΧ), δηλ. στο ΣΔΣΧ με το χαμηλότερο κόστος ανά συναλλαγή, και αφετέρου ότι μέσα σε μια τετραετία από την έναρξη λειτουργίας του TARGET2 οι

επιδοτήσεις που υπερβαίνουν έναν αποδεικτό συντελεστή δημοσίου συμφέροντος¹ θα πρέπει σταδιακά να εξαλειφθούν υποχρεωτικά².

Το σύστημα TARGET2 θα απαρτίζεται από πολλαπλές επιμέρους πλατφόρμες (προσαρμοσμένες στις ιδιαιτερότητες της κάθε χώρας ή κλωνοποιημένες) και, κατά τα τρία πρώτα έτη της λειτουργίας του, από μία κοινή πλατφόρμα που θα είναι διαθέσιμη σε όσες κεντρικές τράπεζες αποφασίσουν –από την αρχή ή στη διάρκεια αυτής της περιόδου– να εγκαταλείψουν τη δική τους πλατφόρμα. Μετά την αρχική αυτή περίοδο, κάθε κεντρική τράπεζα θα είναι ελεύθερη είτε να διατηρήσει την πλατφόρμα της³ είτε να ενταχθεί στην ήδη υπάρχουσα κοινή πλατφόρμα είτε να δημιουργήσει μια άλλη κοινή πλατφόρμα με οποιαδήποτε άλλη κεντρική τράπεζα επιθυμεί κάτι τέτοιο.

Η ενιαία κοινή πλατφόρμα που θα είναι διαθέσιμη από την έναρξη του TARGET2 θα αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της δομής του TARGET2. Θα τεθεί σε εφαρμογή όταν το αποφασίσουν οι κεντρικές τράπεζες που ενδιαφέρονται κατ' αρχήν να συμμετάσχουν σε αυτήν. Η κοινή πλατφόρμα μπορεί να δημιουργηθεί εξ ολοκλήρου από την αρχή ή να βασιστεί σε μια από τις υπάρχουσες πλατφόρμες. Ανάλογα με το αποτέλεσμα της τεχνικής ανάλυσης που θα πραγματοποιηθεί σε μεταγενέστερο στάδιο, θα μπορούσε να δομηθεί με βάση το λεγόμενο «ενεργό/ενεργό» μοντέλο, σύμφωνα με το οποίο οι βασικές λειτουργίες και το προσωπικό κατανέμονται σε τοποθεσίες διαφορετικών χωρών.

Ο σχεδιασμός της κοινής πλατφόρμας θα πρέπει να επιτρέπει σε κάθε εθνική κεντρική τράπεζα που εντάσσεται σ' αυτήν να διατηρεί τις σχέσεις της με τις τράπεζες «της», συμπεριλαμβανομένων των σχέσεων που αφορούν τη νομισματική πολιτική και το δανεισμό τελευταίας προσφυγής. Όπως συμβαίνει σήμερα, η ΕΚΤ δεν θα ανοίξει λογαριασμούς επ' ονόματι πιστωτικών ιδρυμάτων, ανεξάρτητα από την πλατφόρμα που θα επιλέξει να χρησιμοποιήσει.

Όλες οι πλατφόρμες που θα αποτελούν μέρος του TARGET2 θα υπόκεινται στις ίδιες κατευθυντήριες αρχές όσον αφορά, παραδείγματος χάριν, την τιμολόγηση, την κάλυψη του κόστους, την πρόσβαση, τις βασικές υπηρεσίες κ.λπ.

2. ΠΕΡΙΜΕΤΡΟΣ, ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΕΡΓΑΣΙΩΝ, ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΑΙ ΔΙΑΣΥΝΔΕΣΕΙΣ ΤΟΥ TARGET2

2.1. Περίμετρος

Ως «περίμετρος» του TARGET νοείται η διάκριση μεταξύ του TARGET και των λοιπών συστημάτων πληρωμών. Από την άποψη αυτή, η ειδοποιός διαφορά των ΣΔΣΧ είναι «η μεταφορά χρήματος κεντρικής τράπεζας από έναν κάτοχο σε άλλον με ενδοημερήσια οριστικότητα σε συνεχή βάση». Πράγματι, λόγω των αυξημένων ομοιοτήτων μεταξύ των παραδοσιακών ΣΔΣΧ και των υβριδικών συστημάτων, το βασικό κριτήριο για να καθοριστεί η άμεση αρμοδιότητα του Ευρωσυστήματος επί των ΣΔΣΧ δεν είναι πλέον

¹ Ο συντελεστής δημοσίου συμφέροντος θα λαμβάνει δεόντως υπόψη τις θετικές επιδράσεις στην οικονομία που δημιουργούνται από το TARGET, μεταξύ άλλων, όσον αφορά τη μείωση του συστημικού κινδύνου, και θα καθορίζεται από το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ.

² Όσες πλατφόρμες δεν πληρούν αυτή την προϋπόθεση θα πρέπει να εγκαταλειφθούν.

³ Υπό τον όρο ότι θα εκπληρώνει την υποχρέωση κάλυψης του κόστους όπως ορίζεται πιο πάνω.

απαραιτήτως το στοιχείο του «ακαθάριστου» διακανονισμού («μία προς μία πληρωμή»), αλλά η «ενδοημερήσια οριστικότητα των πληρωμών σε συνεχή βάση», σε αντιδιαστολή με την οριστικότητα «τέλους ημέρας» που ισχύει στην περίπτωση των συστημάτων συμψηφισμού. Επομένως, το Ευρωσύστημα ενδιαφέρεται και είναι αρμόδιο εξίσου για όλα τα συστήματα που διακανονίζουν μεμονωμένες (διασυνοριακές ή εγχώριες) πληρωμές (α) σε χρήμα κεντρικής τράπεζας και (β) με ενδοημερήσια οριστικότητα σε συνεχή βάση, ασχέτως αν αυτά είναι τεχνικώς ενσωματωμένα στο TARGET ή όχι (αντίστοιχα παραδείγματα αποτελούν το RTGS^{plus} στη Γερμανία και το PNS στη Γαλλία). Φυσικά, η ενσωμάτωση αυτών των συστημάτων στο TARGET θα πρέπει πάντα να είναι εφικτή (και μάλιστα να ενθαρρύνεται).

Η Κατευθυντήρια Γραμμή για το TARGET θα τροποποιηθεί το συντομότερο δυνατόν, ώστε να λαμβάνει υπόψη τη νέα αυτή περίμετρο. Όσα συστήματα είναι τεχνικώς ενσωματωμένα στο TARGET θα πρέπει να συμμορφωθούν πλήρως με την εν λόγω Κατευθυντήρια Γραμμή, ενώ όσα δεν είναι θα πρέπει να συμμορφωθούν πιθανόν με μέρος αυτής.

2.2 Αντικείμενο εργασιών

Όπως και το υπάρχον TARGET, το TARGET2, αν και θα χρησιμοποιείται για ευρύ φάσμα πληρωμών, οφείλει την ύπαρξή του στην ανάγκη να διακανονίζονται κυρίως οι συστημικά σημαντικές πληρωμές μεγάλης αξίας σε ευρώ, σε χρήμα κεντρικής τράπεζας. Το TARGET2 θα συνεχίσει βεβαίως να είναι συμβατό με την παράλληλη ύπαρξη και άλλων συστημάτων ηλεκτρονικής επεξεργασίας πληρωμών σε ευρώ. Εντούτοις, το TARGET2 θα είναι ανοικτό «προς τα κάτω», που σημαίνει ότι το Ευρωσύστημα ή οι εθνικές κεντρικές τράπεζες δεν θα πρέπει να θέτουν καθόλου όρια, *de jure* ή *de facto*, σε καμία πληρωμή την οποία οι χρήστες του συστήματος επιθυμούν να διεκπεραιώσουν ηλεκτρονικά σε πραγματικό χρόνο σε χρήμα κεντρικής τράπεζας (πρόκειται για τη λεγόμενη «ευρεία» προσέγγιση). Θα υπάρχουν τρεις κατηγορίες πληρωμών: (α) πληρωμές που θα πρέπει υποχρεωτικώς να διοχετεύονται μέσω του TARGET, όπως συμβαίνει σήμερα σύμφωνα με την ισχύουσα Κατευθυντήρια Γραμμή για το TARGET (δηλ. πληρωμές νομισματικής πολιτικής και διακανονισμοί βοηθητικών συστημάτων μεγάλης αξίας), (β) πληρωμές που το Ευρωσύστημα θεωρεί επιθυμητό να διεκπεραιώνονται ηλεκτρονικά μέσω του TARGET και (γ) άλλες πληρωμές που οι χρήστες επιλέγουν να διοχετεύσουν μέσω του TARGET.

2.3 Υπηρεσίες

Όταν άρχισε να λειτουργεί το TARGET, η δυνατότητα του να λειτουργεί *διασυνοριακά* θεωρήθηκε το βασικό κοινό στοιχείο όλων των ΣΔΣΧ που συμμετείχαν στο σύστημα ή συνδέονταν με αυτό. Εκείνη την εποχή, τα διάφορα ΣΔΣΧ παρείχαν στα μέλη τους ένα πιο ποικίλο επίπεδο υπηρεσιών από ό,τι σήμερα. Στο TARGET2 οι κοινά παρεχόμενες βασικές υπηρεσίες θα καλύπτουν ακόμη ευρύτερο φάσμα. Το TARGET2 θα παρέχει ένα πολύ πιο εναρμονισμένο επίπεδο υπηρεσιών από ό,τι το υφιστάμενο σύστημα και θα περιλαμβάνει ένα ευρέως καθορισμένο σύνολο βασικών υπηρεσιών το οποίο θα παρέχεται από όλα τα επιμέρους συστήματα του TARGET, έστω και αν αυτό θα επιτυγχάνεται με τεχνικώς διαφορετικούς

τρόπους. Παρ' όλα αυτά, με βάση τις προτάσεις των διαφόρων ομάδων χρηστών, οι κεντρικές τράπεζες – είτε διαχειρίζονται μια επιμέρους πλατφόρμα είτε την κοινή πλατφόρμα που θα είναι διαθέσιμη από την έναρξη λειτουργίας του TARGET2 (είτε κάποια άλλη κοινή πλατφόρμα που θα είναι ενδεχομένως διαθέσιμη στο μέλλον)– θα έχουν τη δυνατότητα να παρέχουν και κάποιες επιπρόσθετες υπηρεσίες πέρα από το σύνολο των βασικών υπηρεσιών.

Στο TARGET2 θα υπάρχουν σαφείς διαδικασίες όσον αφορά την παροχή επιπρόσθετων υπηρεσιών. Οι επιπρόσθετες υπηρεσίες θα εφαρμόζονται μόνο μετά από διαβούλευση με τους χρήστες και θα υπάρχει διαφάνεια εντός του ΕΣΚΤ σχετικά με τις υπηρεσίες τις οποίες θα παρέχουν τα διάφορα επιμέρους συστήματα του TARGET2. Με αυτόν τον τρόπο θα εξασφαλίζεται ότι οι υπηρεσίες που θα παρέχονται αρχικά από μία μόνο πλατφόρμα θα μπορούν να γίνουν μέρος του συνόλου των βασικών υπηρεσιών του TARGET2 αν οι χρήστες που χρησιμοποιούν άλλες πλατφόρμες θεωρήσουν ότι οι υπηρεσίες αυτές θα είναι χρήσιμες και για αυτούς.

Οι υπηρεσίες και οι λειτουργίες του TARGET2 θα πρέπει να εξετάζονται από τη σκοπιά των χρηστών, πράγμα που σημαίνει ότι εκείνο που έχει σημασία είναι η προσφερόμενη υπηρεσία και όχι η διαδικασία παραγωγής. Το επίπεδο υπηρεσιών του TARGET2 θα οριστεί σε στενή συνεργασία με τις ομάδες των χρηστών του.

Το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ έχει την αρμοδιότητα να ορίζει και περιοδικά να αναθεωρεί τον κατάλογο των βασικών υπηρεσιών. Θα κάνει χρήση αυτής της αρμοδιότητας κατά τρόπον ώστε να ενθαρρύνει την καινοτομία. Ειδικότερα, ενδέχεται να αποφασίσει να συμπεριλάβει στον κατάλογο των βασικών υπηρεσιών καινοτόμες επιπρόσθετες υπηρεσίες οι οποίες έχουν αποδειχθεί αποδοτικές σε μία ή περισσότερες πλατφόρμες και ίσως ενδιαφέρουν το σύνολο των χρηστών του TARGET2.

2.4 Διασύνδεση με τους χρήστες και βοηθητικά συστήματα

Όπως ζητήθηκε από τους χρήστες, το TARGET2 θα ακολουθήσει, ή και θα προλάβει, την τάση προς την εναρμόνιση των υπηρεσιών όσον αφορά (α) τη διασύνδεση μεταξύ των ΣΔΣΧ και των χρηστών τους και (β) το διακανονισμό των βοηθητικών συστημάτων.

Όσον αφορά τη *διασύνδεση*, το TARGET ξεκίνησε να λειτουργεί τον Ιανουάριο του 1999 ως ένα σύστημα στο οποίο οι κεντρικές τράπεζες διατηρούσαν διαφορετικά μέσα διασύνδεσης με τα μέλη των ΣΔΣΧ τους, δηλ. είτε το SWIFT είτε κάποιον εθνικό φορέα παροχής τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών. Στο μεταξύ, ανταποκρινόμενες στην έντονη απαίτηση των συμμετεχόντων της αγοράς, σχεδόν όλες οι κεντρικές τράπεζες έχουν ήδη επιλέξει το SWIFT ως μέσω διασύνδεσης με τα μέλη των ΣΔΣΧ τους ή πρόκειται να το χρησιμοποιήσουν στο εγγύς μέλλον. Τα πρότυπα SWIFT για τα μηνύματα πληρωμών έχουν καταστεί βασικό αγαθό στον τομέα των πληρωμών ενώ ταυτόχρονα επιτρέπουν και κάποια ευελιξία στη χρήση τους. Δεδομένου ότι καθ' όλη τη διάρκεια των συζητήσεων σχετικά με τη μακροπρόθεσμη εξέλιξη του TARGET αποτέλεσε κοινή άποψη εντός του Ευρωσυστήματος ότι μια ενιαία διασύνδεση με το TARGET θα ήταν ωφέλιμη, είναι πολύ πιθανόν το TARGET2, συμπεριλαμβανομένης και της διασύνδεσης με τους χρήστες του, να βασιστεί στην εναρμονισμένη χρήση των προτύπων των μηνυμάτων SWIFT.

Όσον αφορά τα *βοηθητικά* συστήματα, πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι όταν εφαρμόζονταν οι σχετικές λύσεις, ο διακανονισμός των βοηθητικών συστημάτων αποτελούσε καθαρά τοπικό θέμα των κεντρικών τραπεζών. Στα διάφορα τοπικά επίπεδα, έχουν εφαρμοστεί διαφορετικές λύσεις, καθεμία από τις οποίες, σε εγχώριο πλαίσιο, έχει συνήθως αναγνωριστεί ως αποδοτική. Ωστόσο, αυτό δεν σημαίνει ότι ο διακανονισμός των βοηθητικών συστημάτων δεν θα μπορούσε να έχει γίνει με διαφορετικό τρόπο αν είχε υπάρξει συντονισμός των προτύπων διακανονισμού σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Επομένως, με βάση τα σημερινά κριτήρια, οι μέθοδοι διακανονισμού των βοηθητικών συστημάτων αποτελούν μάλλον λύσεις που *κληρονομήθηκαν* από το παρελθόν και αφορούσαν το «πώς γινόταν» παλαιότερα σε εθνικό πλαίσιο, και δεν καλύπτουν τις ανάγκες των πιστωτικών ιδρυμάτων στο σημερινό περιβάλλον της ζώνης του ευρώ.

Στο TARGET2 οι επιμέρους πλατφόρμες θα μπορούν να διατηρήσουν τις σημερινές μεθόδους τους για το διακανονισμό βοηθητικών συστημάτων, αλλά όσον αφορά την κοινή πλατφόρμα ανακύπτει το ζήτημα κατά πόσον θα πρέπει να υποστηριχθούν όλες οι παλαιότερες λύσεις. Οι διάφορες λύσεις διακανονισμού έχουν ορισμένα κοινά στοιχεία και μπορούν να διαιρεθούν σε δύο γενικά μοντέλα:

- Το «διασυνδεδεμένο μοντέλο», κατά το οποίο ο διακανονισμός σε χρήμα κεντρικής τράπεζας των θέσεων των μελών στο βοηθητικό σύστημα διενεργείται εντός του ΣΔΣΧ.⁴
- Το «ενοποιημένο μοντέλο» για το διακανονισμό των συναλλαγών τίτλων σε χρήμα κεντρικής τράπεζας, όπου ο διακανονισμός του ταμειακού σκέλους των συναλλαγών διενεργείται εντός του ίδιου του βοηθητικού συστήματος.⁵

Η κοινή πλατφόρμα που θα είναι διαθέσιμη από την έναρξη λειτουργίας του TARGET2 (καθώς και κάθε άλλη κοινή πλατφόρμα που θα είναι ενδεχομένως διαθέσιμη στο μέλλον) θα μπορούσε να παρέχει αυτές τις εναρμονισμένες λύσεις διακανονισμού χωρίς να μειώνει τη σταθερότητα και την αποτελεσματικότητά τους. Ωστόσο, σε μια μεταβατική φάση, θα μπορούσε επίσης να προβλεφθεί οι διακανονισμοί των βοηθητικών συστημάτων να μην διενεργούνται στην κοινή πλατφόρμα αλλά στους λογαριασμούς διακανονισμού που τηρούν οι συμμετέχοντες στην κεντρική τράπεζα της χώρας τους. Έτσι, τα βοηθητικά συστήματα θα μπορούσαν να διατηρήσουν το σημερινό τους τύπο διακανονισμού για ένα διάστημα και να «συνδεθούν» με την κοινή πλατφόρμα σε εύθετο χρόνο. Ωστόσο, είναι πιθανόν το TARGET2 να δράσει ως καταλύτης για την περαιτέρω εναρμόνιση των διαφόρων συστημάτων διακανονισμού. Πράγματι, ο κλάδος πιέζει προς την

⁴ Το διασυνδεδεμένο μοντέλο βασίζεται σε διαδικασίες είτε μεταφοράς πίστωσης είτε άμεσης χρέωσης. Στην πρώτη περίπτωση, ο διακανονισμός του βοηθητικού συστήματος διενεργείται μέσω μιας διαδικασίας μεταφοράς πίστωσης κατά την οποία τα μέλη με χρεωστική θέση στο βοηθητικό σύστημα καταβάλλουν πληρωμές σε έναν λογαριασμό διακανονισμού του βοηθητικού συστήματος στην κοινή πλατφόρμα. Μόλις εισπραχθούν όλα τα σχετικά ποσά, εξοφλούνται τα μέλη που έχουν πιστωτική θέση στο βοηθητικό σύστημα. Ένα τέτοιο μοντέλο χρησιμοποιείται επί του παρόντος, παραδείγματος χάριν, από το Euro1. Στη δεύτερη περίπτωση, το βοηθητικό σύστημα δημιουργεί άμεσες χρεώσεις και τις εισπράττει από τους οφειλότες μέσω της κοινής πλατφόρμας.

⁵ Κατ' αυτόν τον τρόπο διακανονίζονται στη Γαλλία οι συναλλαγές τίτλων σε χρήμα κεντρικής τράπεζας στο σύστημα εκκαθάρισης και διακανονισμού τίτλων RGV.

κατεύθυνση μιας τέτοιας εναρμόνισης προκειμένου να αυξηθεί η αποδοτικότητα και να περικοπεί το κόστος.

Σε σχέση με αυτό, πρέπει πάντοτε να λαμβάνεται υπόψη ότι σε πολλές περιπτώσεις οι εθνικές ιδιαιτερότητες στην πραγματικότητα δεν είναι «υπηρεσίες προσαρμοσμένες στις ανάγκες της αγοράς» υπό την έννοια ότι η εκάστοτε υπηρεσία είναι απαραίτητο να προσφέρεται κατά συγκεκριμένο τρόπο και όχι με άλλον. Συχνά πρόκειται απλώς για λύσεις συγκεκριμένες για κάθε χώρα που εφαρμόζονταν στο παρελθόν, οι οποίες ανταποκρίνονται στις ανάγκες της αγοράς για διακανονισμό των συναλλαγών τους με αποδοτικότητα και ασφάλεια, αλλά θα μπορούσαν να πραγματοποιούνται και με διαφορετικό τρόπο σήμερα. Από τεχνικής πλευράς, η κοινή πλατφόρμα που θα είναι διαθέσιμη από την έναρξη λειτουργίας του TARGET2 (καθώς και κάθε άλλη κοινή πλατφόρμα που θα είναι ενδεχομένως διαθέσιμη στο μέλλον) θα μπορεί ταυτόχρονα να παρέχει διαφορετικές υπηρεσίες και λύσεις διακανονισμού βοηθητικών συστημάτων που είναι συγκεκριμένες για κάθε χώρα. Είναι απλώς ζήτημα κόστους προσαρμογής και τρόπου επιμερισμού αυτού του κόστους μεταξύ της κοινής πλατφόρμας και των βοηθητικών συστημάτων. Μακροπρόθεσμα, σε κάθε περίπτωση ένας μεγαλύτερος βαθμός εναρμόνισης θα μείωνε το κόστος και για το λόγο αυτόν ευνοείται από τον κλάδο. Το αντιστάθμισμα μεταξύ κόστους μετάβασης και εναρμόνισης υποδηλώνει ότι θα πρέπει να δοθεί αρκετός χρόνος στη μεταβατική διαδικασία. Βραχυπρόθεσμα, ρεαλιστικές λύσεις μπορούν να βοηθήσουν στην επίτευξη αυτού του στόχου.

3. ΔΙΟΙΚΗΣΗ, ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΚΑΙ ΤΙΜΟΛΟΓΗΣΗ

Στο TARGET2 θα υπάρχουν τρία επίπεδα διοίκησης. Όπως σήμερα, τα όργανα λήψεως αποφάσεων της ΕΚΤ θα αποτελούν το ανώτατο επίπεδο ιεραρχίας για το TARGET2 και θα έχουν την τελική αρμοδιότητα για τα εγχώρια και διασυνοριακά ζητήματα που σχετίζονται με το TARGET (πρώτο επίπεδο). Στο γενικό πλαίσιο που θα καθορίζεται από την ΕΚΤ, οι κεντρικές τράπεζες που διατηρούν την επιμέρους πλατφόρμα τους ή χρησιμοποιούν από κοινού μια πλατφόρμα με άλλες κεντρικές τράπεζες θα έχουν επικουρική αρμοδιότητα για όλα τα ζητήματα που σχετίζονται με το TARGET και παραμένουν στη διακριτική τους ευχέρεια. Ειδικότερα, το δεύτερο επίπεδο διοίκησης των συστημάτων θα ασκείται από την αντίστοιχη κεντρική τράπεζα όταν πρόκειται για επιμέρους πλατφόρμες και από τις συμμετέχουσες κεντρικές τράπεζες στην περίπτωση κοινής πλατφόρμας. Ο τεχνικός διαχειριστής κοινής πλατφόρμας και της καθεμίας από τις επιμέρους πλατφόρμες θα συνιστά το τρίτο επίπεδο διοίκησης.

Κατά τη διαδικασία λήψεως αποφάσεων στα διάφορα επίπεδα διοίκησης, η ενεργός συμμετοχή των χρηστών του συστήματος (κυρίως των πιστωτικών ιδρυμάτων και των βοηθητικών συστημάτων) αποτελεί κρίσιμο παράγοντα.

Η ΕΚΤ θα συνεχίσει όπως και σήμερα να αναλαμβάνει κάθε είδους συντονιστική δράση που θα είναι απαραίτητη για το TARGET2.

Όσον αφορά τη χρηματοδότηση των διαφόρων επιμέρους συστημάτων του TARGET2, οι επιμέρους πλατφόρμες θα χρηματοδοτούνται από τις κεντρικές τράπεζες που τις διατηρούν, ενώ κάθε κοινή πλατφόρμα θα χρηματοδοτείται από τις κεντρικές τράπεζες που συμμετέχουν σ' αυτήν.

3.1 Το πρώτο επίπεδο διοίκησης

Ο ρόλος της ΕΚΤ θα είναι, κατά το δυνατόν, ο ίδιος για όλα τα επιμέρους συστήματα του TARGET2 και θα περιλαμβάνει αποφάσεις επί των θεμάτων που προαναφέρθηκαν (π.χ. βασικές υπηρεσίες, κοινή μέθοδος κοστολόγησης και ενιαία τιμή). Μεταξύ άλλων, το «πρώτο επίπεδο» διοίκησης θα πρέπει να έχει στόχο την ίση μεταχείριση όλων των επιμέρους συστημάτων του TARGET2 και δεν θα πρέπει να εμπλέκεται παρά μόνο στις περιπτώσεις εκείνες όπου η ενιαία κοινή πλατφόρμα εγείρει ειδικά ζητήματα που απορρέουν από το γεγονός ότι αυτή είναι η μόνη κοινή πλατφόρμα που θα είναι διαθέσιμη από την έναρξη λειτουργίας του TARGET2. Η ΕΚΤ θα εξασφαλίσει ότι η ενιαία κοινή πλατφόρμα είναι σε θέση να λειτουργήσει ως μια πλατφόρμα που θα καλύπτει ολόκληρο το Ευρωσύστημα και στην οποία κάθε κεντρική τράπεζα θα είναι ελεύθερη να συμμετάσχει σε ένα μεταγενέστερο στάδιο έχοντας τα ίδια δικαιώματα και τις ίδιες υποχρεώσεις με όσες κεντρικές τράπεζες έχουν ενταχθεί σ' αυτήν ευθύς εξ αρχής.

3.2 Το δεύτερο επίπεδο διοίκησης

Το δεύτερο επίπεδο διοίκησης ασκείται, για κάθε πλατφόρμα, από τις εθνικές κεντρικές τράπεζες που συμμετέχουν σ' αυτήν. Σύμφωνα με τις γενικές κατευθυντήριες γραμμές για το TARGET2 συνολικά και εντός του συγκεκριμένου πλαισίου το οποίο θα καθορίζεται από την ΕΚΤ για την κοινή πλατφόρμα ως τη μόνη κοινή πλατφόρμα κατά την έναρξη του TARGET2, όσες κεντρικές τράπεζες συμμετέχουν σε αυτήν θα έχουν κατά τη διοίκησή της την ίδια ελευθερία που έχουν επί των συστημάτων τους οι κεντρικές τράπεζες οι οποίες διατηρούν μια επιμέρους πλατφόρμα.

Οι αποφάσεις που θα λαμβάνονται σ' αυτό το επίπεδο διοίκησης περιλαμβάνουν *διαρθρωτικά ζητήματα* όπως η αρχική σχεδίαση και ανάπτυξη της πλατφόρμας και, για την κοινή πλατφόρμα, το ζήτημα του αν θα δημιουργηθεί εξ ολοκλήρου από την αρχή ή θα βασιστεί σε κάποια ήδη υπάρχουσα πλατφόρμα. Επίσης, στο επίπεδο αυτό εμπίπτει και η απόφαση σχετικά με τον τόπο εγκατάστασης της κοινής πλατφόρμας, η οποία ωστόσο θα ληφθεί μόνο κατόπιν διαβουλεύσεως με το πρώτο επίπεδο διοίκησης. Παράγοντες όπως το κόστος, η εμπειρογνωμοσύνη του τεχνικού διαχειριστή και η ασφάλεια θα πρέπει να ληφθούν υπόψη κατά την εν λόγω απόφαση. Για λόγους ασφάλειας οι κύριες και οι εναλλακτικές εγκαταστάσεις της κοινής πλατφόρμας θα μπορούσαν να βρίσκονται σε διαφορετικές χώρες.

Πέραν των διαρθρωτικών αυτών αποφάσεων κατά τη φάση εφαρμογής του TARGET2, υπάρχουν επίσης και *τρέχουσες αποφάσεις* που θα λαμβάνονται σ' αυτό το επίπεδο διοίκησης από τη στιγμή που θα ενεργοποιηθεί το σύστημα. Παραδείγματα αποτελούν η επιλογή και ανάπτυξη των νέων επιπρόσθετων υπηρεσιών που θα ζητηθούν από τους χρήστες της πλατφόρμας (σε εθνικό επίπεδο ή σε επίπεδο πλατφόρμας), η τιμολόγηση αυτών των επιπρόσθετων υπηρεσιών, η στελέχωση των διοικητικών οργάνων αυτού του επιπέδου διοίκησης και η παρακολούθηση της ανάπτυξης των εργασιών μακροπρόθεσμα. Υπεύθυνες για τη διατήρηση των επιχειρησιακών σχέσεων τους με τους χρήστες, ακόμη και στην περίπτωση της κοινής πλατφόρμας, παραμένουν οι επιμέρους κεντρικές τράπεζες (προκειμένου να παραμένουν ενήμερες σχετικά με τις χρηματοπιστωτικές αγορές και να είναι σε θέση να ενεργούν καταλλήλως σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης, να αποδέχονται νέους συμμετέχοντες στο σύστημα, να

παρακολουθούν τις καθημερινές εργασίες και τα ενδοημερήσια υπόλοιπα ρευστότητας των πελατών τους, να εξασφαλίζουν την ομαλή ροή των πληρωμών και να επιλύουν προβλήματα που ανακύπτουν κατά τις επαφές με τα πιστωτικά ιδρύματα και τα βοηθητικά συστήματα κ.λπ.).

Όσον αφορά τη *χρηματοδότηση*, θα πρέπει να αναπτυχθεί μια μέθοδος που να εξασφαλίζει ότι όσες κεντρικές τράπεζες εντάσσονται στην κοινή πλατφόρμα σε μεταγενέστερο στάδιο θα επιβαρύνονται με το ανάλογο μερίδιο του αρχικού κόστους ανάπτυξης και υλοποίησης της πλατφόρμας.

3.3 Το τρίτο επίπεδο διοίκησης

Διαχειριστής κάθε επιμέρους πλατφόρμας μπορεί να είναι η αντίστοιχη εθνική κεντρική τράπεζα ή/και ένας εξωτερικός φορέας. Τεχνικός διαχειριστής της κοινής πλατφόρμας θα μπορούσε να είναι κάποια εθνική κεντρική τράπεζα, η ΕΚΤ ή πολλές κεντρικές τράπεζες από κοινού σύμφωνα με ένα σύστημα διαχείρισης εκ περιτροπής. Εναλλακτικά, η διαχείριση της πλατφόρμας θα μπορούσε να ανατεθεί σε αυτοτελές νομικό πρόσωπο, το οποίο θα ανήκει είτε σε ιδιώτη είτε από κοινού στις κεντρικές τράπεζες που συμμετέχουν στην πλατφόρμα. Καθώς περισσότερες από μία κεντρικές τράπεζες θα μπορούν να εμπλέκονται στη *διαχείριση* της κοινής πλατφόρμας, η *ανάπτυξη* της πλατφόρμας δεν είναι απαραίτητο να αναλαμβάνεται από έναν μόνο φορέα. Οι αποφάσεις οι οποίες θα λαμβάνονται από τους φορείς που θα έχουν επιφορτιστεί με την τεχνική παροχή κάθε (επιμέρους ή κοινής) πλατφόρμας θα αφορούν την καθημερινή τεχνική λειτουργία του συστήματος βάσει καθορισμένων συμφωνιών παροχής υπηρεσιών με τις αντίστοιχες κεντρικές τράπεζες.

3.4 Ο ρόλος των χρηστών

Προκειμένου να διασφαλιστεί ότι κάθε πλατφόρμα θα είναι αποδοτική και θα ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις των χρηστών της, θα θεσπιστεί μια διαδικασία διαβούλευσης με τους χρήστες ως αναπόσπαστο μέρος της διαδικασίας λήψεως αποφάσεων. Η συμμετοχή των χρηστών στις αποφάσεις θα διασφαλίζεται με δύο τρόπους. Οι χρήστες θα ερωτώνται για όλα τα θέματα που θα ανακύπτουν στα διάφορα επίπεδα διοίκησης και έχουν αντίκτυπο σ' αυτούς, όπως το επίπεδο υπηρεσιών. Επίσης θα εκφράζουν τις απόψεις τους και θα δικαιούνται να υποβάλλουν προτάσεις, με δική τους πρωτοβουλία, σχετικά με όλα τα θέματα που τους αφορούν. Θα πρέπει να θεσπιστούν διαδικασίες για την ισότιμη και ευρεία συμμετοχή των χρηστών στη διαδικασία διαβούλευσης. Αφενός θα πρέπει να δοθεί η δέουσα προσοχή στη σπουδαιότητα καθενός από τους χρήστες από την άποψη της αξίας και του όγκου των πληρωμών του και αφετέρου θα πρέπει να αντανακλώνται καταλλήλως και οι τυχόν ειδικές ανάγκες των μικρότερων πιστωτικών ιδρυμάτων.

Η ενεργός συμμετοχή των χρηστών δεν θέτει σε αμφισβήτηση το γεγονός ότι οι τελικές αποφάσεις θα λαμβάνονται στα αρμόδια επίπεδα διοίκησης. Πράγματι, δεν θα υπάρχει αυτοματισμός σύμφωνα με τον οποίο το αποτέλεσμα μιας διαβούλευσης με τους χρήστες θα καθορίζει την τελική απόφαση που θα ληφθεί. Σε ορισμένες, αλλά μάλλον σπάνιες περιπτώσεις, ενδέχεται να απαιτείται να δοθεί μεγαλύτερη σημασία σε θέματα δημόσιας πολιτικής, όπως η μείωση του συστημικού κινδύνου. Ο τρόπος με τον οποίο θα οργανωθεί

ο διάλογος με τους χρήστες της κοινής πλατφόρμας και ειδικότερα ο ρόλος των επιμέρους κεντρικών τραπεζών που θα συμμετέχουν σ' αυτήν θα αποφασιστεί λεπτομερέστερα στο δεύτερο επίπεδο διοίκησης.

3.5 Τιμολόγηση

Για τις υπηρεσίες που αποτελούν μέρος των βασικών υπηρεσιών του TARGET θα υπάρχει μια ενιαία διάρθρωση τιμών σε όλο το εύρος του TARGET, η οποία θα αποφασίζεται από την ΕΚΤ, με βάση την αρχή «ίδια τιμή για την ίδια υπηρεσία». Τούτο δεν υπονοεί απαραίτητως μία και μόνη τιμή. Παραδείγματος χάριν, η διάρθρωση των τιμών ενδέχεται να προβλέπει κλιμάκωση των τιμών σύμφωνα με τον αριθμό πληρωμών που αποστέλλει ένας συμμετέχων ή σύμφωνα με το χρόνο της πληρωμής. Οι επιπρόσθετες υπηρεσίες μπορούν να συνεχίσουν να τιμολογούνται ξεχωριστά και ανεξάρτητα από κάθε κεντρική τράπεζα.

Η «ίδια τιμή» θα βασίζεται σε ένα ΣΔΣΧ αναφοράς το οποίο θα ορίζεται ως εκείνο με το χαμηλότερο μέσο κόστος ανά συναλλαγή (εγχώρια και διασυνοριακή). Η τιμή αυτή θα πρέπει να επιτρέπει την πλήρη κάλυψη του κόστους από το ΣΔΣΧ αναφοράς, αφού ληφθεί όμως υπόψη ένας «συντελεστής δημοσίου συμφέροντος». Ο συντελεστής δημοσίου συμφέροντος θα είναι ταυτόσημος για όλα τα επιμέρους συστήματα του TARGET2.

Η ενιαία διάρθρωση τιμών θα ισχύει από την έναρξη του TARGET2.

Δεν θα ζητηθεί από το ΣΔΣΧ αναφοράς να αυξήσει την τιμή του προκειμένου να εξασφαλιστεί υψηλότερος βαθμός κάλυψης του κόστους από το TARGET ως σύνολο.

4. ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΓΚΑΘΙΔΡΥΣΗ ΤΟΥ TARGET2

Το TARGET2 θα τεθεί σε λειτουργία όταν:

- (α) η Κατευθυντήρια Γραμμή για το TARGET2 τεθεί σε ισχύ,
- (β) όλα τα επιμέρους συστήματα του TARGET παρέχουν τις βασικές υπηρεσίες όπως καθορίζεται στην Κατευθυντήρια Γραμμή,
- (γ) αυτές οι υπηρεσίες προσφέρονται σε μια ενιαία τιμή, και
- (δ) η κοινή πλατφόρμα βρίσκεται σε λειτουργική ετοιμότητα.

Η απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου τον Οκτώβριο του 2002 επικεντρώθηκε στο βασικό εννοιολογικό πλαίσιο του TARGET2, αφήνοντας αρκετές πτυχές του για περαιτέρω εξέταση.

Η περαιτέρω προετοιμασία του TARGET2 μπορεί να διαιρεθεί σε τρεις φάσεις: (α) την προκαταρκτική φάση, (β) την κυρίως φάση και (γ) τη φάση ελέγχου και δοκιμών.

Οι ακόλουθες ενέργειες ανήκουν στην *προκαταρκτική φάση*:

- Οι απόψεις του συνόλου των χρηστών του TARGET σχετικά με τον καλύτερο δυνατό τρόπο εφαρμογής της προσέγγισης που επιλέχθηκε για το TARGET2, καθώς και σχετικά με το επίπεδο υπηρεσιών του, θα προκύψουν από αυτή τη δημόσια διαβούλευση. Βάσει αυτών, θα προσδιοριστούν οι απαιτήσεις των χρηστών του TARGET (δηλ. κυρίως των πιστωτικών ιδρυμάτων, των βοηθητικών συστημάτων που διακανονίζουν μέσω του TARGET και των κεντρικών τραπεζών).

- Όσες εθνικές κεντρικές τράπεζες επιθυμούν να συμμετάσχουν στην ενιαία κοινή πλατφόρμα που θα είναι διαθέσιμη από την έναρξη λειτουργίας του TARGET2 θα ξεκινήσουν συνομιλίες οι οποίες θα είναι ανοικτές σε κάθε εθνική κεντρική τράπεζα που ενδιαφέρεται να εμπλακεί σε μια τέτοια πρωτοβουλία. Η ΕΚΤ θα συντονίσει αυτές τις συνομιλίες. Θα πρέπει να επιτευχθεί συμφωνία όσον αφορά τις λεπτομέρειες σχετικά με τη διοίκηση και τη χρηματοδότηση της κοινής πλατφόρμας, καθώς και τον τόπο εγκατάστασής της και τους φορείς παροχής των τεχνικών υπηρεσιών της.
- Η Κατευθυντήρια Γραμμή για το TARGET θα τροποποιηθεί κατά τρόπον ώστε να αντανακλά τις αποφάσεις που έχουν ληφθεί από το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ σχετικά με το TARGET2.
- Βάσει των απαιτήσεων των χρηστών θα καταρτιστεί κατάλογος των βασικών υπηρεσιών του TARGET2, με αφετηρία τον υψηλότερο βαθμό πραγματικών ομοιοτήτων μεταξύ των σημερινών ΣΔΣΧ και όχι τα «ελάχιστα κοινά χαρακτηριστικά» τους, όπως περιγράφονται στην τρέχουσα Κατευθυντήρια Γραμμή για το TARGET.

Η *κρίσιμη φάση* του εγχειρήματος θα ξεκινήσει μόλις ολοκληρωθούν οι παραπάνω ενέργειες. Κατά τη φάση αυτή θα πρέπει να καθοριστούν και να συμφωνηθούν οι λεπτομερείς απαιτήσεις των χρηστών, καθώς και οι επιχειρησιακές και τεχνικές προδιαγραφές. Στη συνέχεια θα πρέπει να αναπτυχθεί ή να αναβαθμιστεί το λογισμικό. Οι κεντρικές τράπεζες που θα διατηρήσουν την επιμέρους πλατφόρμα τους θα χρειαστεί να την προσαρμόσουν στις προδιαγραφές του συστήματος TARGET2 και του μηχανισμού Διασύνδεσης (αν μεταβληθεί). Συγκεκριμένα για την κοινή πλατφόρμα, η φάση αυτή, η οποία θα ήταν ιδανικό να ξεκινήσει με την υπογραφή των συμβάσεων από τους φορείς παροχής της κοινής πλατφόρμας και τις συμμετέχουσες κεντρικές τράπεζες, αναλύεται σε τρία τουλάχιστον επιμέρους στάδια:

- Πρώτον, οι φορείς παροχής της κοινής πλατφόρμας και οι συμμετέχουσες κεντρικές τράπεζες θα πρέπει να προσαρμόσουν το σύστημά τους στις προδιαγραφές της κοινής πλατφόρμας.
- Δεύτερον, αν υπάρξουν αλλαγές στο μηχανισμό Διασύνδεσης, η κοινή πλατφόρμα θα πρέπει να διασυνδεθεί με τα λοιπά επιμέρους συστήματα του TARGET σύμφωνα με τις νέες προδιαγραφές.
- Τρίτον, τα βοηθητικά συστήματα και πιθανόν τα πιστωτικά ιδρύματα θα πρέπει να προσαρμοστούν στη διασύνδεση και τον τρόπο λειτουργίας της κοινής πλατφόρμας.

Στο τέλος αυτής της φάσης θα πρέπει να προσδιοριστεί το ΣΔΣΧ αναφοράς (αφού ληφθεί υπόψη το κόστος της ηλεκτρονικής επεξεργασίας των εγχώριων και των διασυνοριακών πληρωμών στο σύστημα αυτό), βάσει του οποίου θα εκπονηθεί μια ενιαία διάρθρωση τιμών για όλο το TARGET, αφού παράλληλα ληφθεί υπόψη ένας συντελεστής δημοσίου συμφέροντος. Θα γίνει επίσης ανάλυση του τρόπου με τον οποίο η προτεινόμενη διάρθρωση τιμών ενδέχεται να επηρεάσει τους στόχους της πολιτικής του συστήματος, π.χ. την επεξεργασία του μέγιστου δυνατού αριθμού πληρωμών μεγάλης αξίας και την ευρεία άμεση πρόσβαση. Στην τρίτη φάση, η διενέργεια εντατικών *ελέγχων* και *δοκιμών* αποτελεί την αναγκαία προϋπόθεση που θα εξασφαλίσει την ομαλή έναρξη της λειτουργίας του TARGET2 συνολικά.

Δεδομένης της μεγάλης κλίμακας του εγχειρήματος, όπως καταδεικνύουν και οι παραπάνω ενέργειες που θα πρέπει να υλοποιηθούν για την προετοιμασία του TARGET2, η πλήρης εφαρμογή του δεν είναι δυνατόν να

αναμένεται πριν από το δεύτερο ήμισυ της τρέχουσας δεκαετίας. Αυτό δημιουργεί μια σειρά *μεταβατικών ζητημάτων*:

- Στην περίοδο μέχρι την έναρξη λειτουργίας του TARGET2, ορισμένες ενέργειες θα μπορούσαν να δρομολογηθούν εκ των προτέρων, εφόσον δεν έρχονται σε αντίθεση με την απόφαση που ελήφθη για το TARGET2, π.χ. η έναρξη λειτουργίας της κοινής πλατφόρμας δεν είναι απαραίτητο να αναμένει την εφαρμογή των βασικών υπηρεσιών από όλα τα επιμέρους συστήματα του TARGET. Η Κατευθυντήρια γραμμή για το TARGET θα πρέπει να τροποποιηθεί έτσι ώστε να λαμβάνεται υπόψη η νέα περίμετρος (βλ. Ενότητα 2.1).
- Η διεύρυνση της ΕΕ θα προηγηθεί της έναρξης του TARGET2, καθώς και της διαθεσιμότητας της κοινής πλατφόρμας. Το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ έχει αποφασίσει ότι, όσον αφορά τη σύνδεσή τους με το TARGET, οι κεντρικές τράπεζες των υποψήφιων προς ένταξη χωρών θα έχουν τα ίδια δικαιώματα και τις ίδιες υποχρεώσεις με τις κεντρικές τράπεζες των κρατών-μελών της ΕΕ που επί του παρόντος βρίσκονται εκτός της ζώνης του ευρώ. Σε όσες κεντρικές τράπεζες των υποψήφιων προς ένταξη χωρών δεν επιθυμούν να εγκαθιδρύσουν τη δική τους πλατφόρμα ΣΔΣΧ σε ευρώ θα προσφερθεί μια μεταβατική λύση έως ότου καταστεί διαθέσιμη η κοινή πλατφόρμα.
- Το ΕΣΚΤ σύντομα θα επισημάνει τις βελτιώσεις του σημερινού συστήματος TARGET οι οποίες ζητήθηκαν από τους χρήστες του και μπορούν να υλοποιηθούν μέσα σε ένα περιορισμένο χρονικό πλαίσιο και με λογικό κόστος.